

Europeiska
kommissionen

Dina socialförsäkringsrättigheter

i Spanien

Informationen i denna vägledning har utarbetats och uppdaterats i nära samarbete med de nationella företrädarna för det ömsesidiga informationssystemet om social trygghet inom EU (Missoc).

Ytterligare information om nätverket Missoc finns på Internet:
<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=sv&catId=815>

Vägledningen ger en allmän beskrivning av socialförsäkringssystemen i respektive länder. Ytterligare information kan hämtas från andra publikationer från Missoc, som samtliga nås genom nämnda länk. Du kan även kontakta de behöriga myndigheter och institutioner som förtecknas i bilaga till vägledningen.

Varken Europeiska kommissionen eller någon annan person som företräder kommissionen kan hållas ansvarig för hur informationen i denna publikation används.

Innehållsförteckning

Kapitel I: Allmänt, organisation och finansiering	4
Allmänt	4
Organisation av det sociala skyddet	5
Finansiering	6
Kapitel II: Hälsa- och sjukvård	8
Rätt till hälsa- och sjukvård.....	8
Omfattning	8
Tillgång till hälsa- och sjukvård	9
Kapitel III: Kontantförmåner vid sjukdom.....	11
Rätt till kontantförmåner vid sjukdom	11
Omfattning	11
Tillgång till kontantförmåner vid sjukdom	12
Kapitel IV: Förmåner vid moderskap och faderskap	13
Rätt till förmåner vid moderskap och faderskap	13
Omfattning	13
Tillgång till förmåner vid moderskap och faderskap	14
Kapitel V: Förmåner vid invaliditet.....	15
Rätt till förmåner vid invaliditet	15
Omfattning	16
Tillgång till förmåner vid invaliditet	17
Kapitel VI: Ålderspensioner och åldersförmåner.....	18
Rätt till åldersförmåner.....	18
Omfattning	19
Tillgång till åldersförmåner.....	20
Kapitel VII: Efterlevandeförmåner	21
Rätt till efterlevandeförmåner.....	21
Omfattning	22
Tillgång till efterlevandeförmåner.....	23
Kapitel VIII: Förmåner vid arbetsskada	24
Rätt till förmåner vid arbetsskada	24
Omfattning	24
Tillgång till förmåner vid arbetsskada	25
Kapitel IX: Familjeförmåner	26
Rätt till familjeförmåner.....	26
Omfattning	26
Tillgång till familjeförmåner.....	26
Kapitel X: Arbetslöshet.....	27
Rätt till arbetslöshetsförmåner.....	27
Omfattning	28
Tillgång till arbetslöshetsförmåner	29
Kapitel XI: Minimiresurser	30
Rätt till förmåner som rör minimiresurser	30
Omfattning	30
Tillgång till förmåner som rör minimiresurser	32
Kapitel XII: Långtidsvård.....	33
Rätt till långtidsvård.....	33
Omfattning	33
Tillgång till långtidsvård.....	34
Bilaga : Institutioners adresser och telefonnummer samt användbara webbplatser ...	35

Kapitel I: Allmänt, organisation och finansiering

Allmänt

Socialförsäkringssystemet i Spanien omfattar två typer av skydd: avgiftsfinansierat och icke-avgiftsfinansierat.

Det avgiftsfinansierade systemet

Socialförsäkringssystemet består av följande två typer av avgiftsfinansierade system:

- Ett allmänt system som gäller för alla anställda som inte är anslutna till särskilda system samt för vissa kategorier av offentliganställda.
- Tre särskilda system för egenföretagare, kolgruvearbetare och personer som arbetar till sjöss (sjömän och fiskare).

Det finns ett särskilt skydd för studerande (skolförsäkring). Dessutom finns det ett särskilt avgiftsfinansierat system för offentliganställda.

Det icke avgiftsfinansierade systemet

Personer med särskilt behov av hjälp som har en inkomst som understiger en viss lagstadgad nivå är berättigade till icke avgiftsfinansierade förmåner. De kan vara berättigade till förmånen även om de aldrig har betalat socialförsäkringsavgifter eller har betalat men inte har rätt till förmåner inom det avgiftsfinansierade systemet.

De icke-avgiftsfinansierade förmånerna är följande:

- Sjukvård.
- Ålders- och invaliditetspension.
- Särskilt arbetslöshetsunderstöd (*subsídio por desempleo*).
- Familjetillägg.
- Icke avgiftsfinansierad moderskapspenning (*subsídio por maternidad de naturaleza no contributiva*) (inte behovsprövad).

Vissa grupper av personer kan dessutom få kompletterande socialbidrag från staten eller från myndigheter på lägre nivå. Sådana bidrag ges i huvudsak till äldre och funktionshindrade personer.

Frivilliga försäkringar

I Spanien kan du ingå ett särskilt avtal med socialförsäkringssystemet som i allmänhet syftar till att du ska behålla din rätt till socialförsäkringsförmåner eller, i vissa specifika fall, till att du ska få utökade rättigheter.

Att ingå ett sådant avtal kan dock i vissa fall leda till att du ansluts till det socialförsäkringssystem som motsvarar ditt yrke. Då är det du själv som står för hela socialförsäkringsavgiften.

Registrering

Innan du börjar arbeta i Spanien måste du skriva in dig i socialförsäkringssystemet och ansluta dig till det system som motsvarar ditt yrke. Detta måste du göra inom viss

tid. Om du är egenföretagare måste du själv ansöka om inskrivning och anslutning. Om du är anställd är det din arbetsgivare som gör det.

Om du är anställd är det din arbetsgivare som gör det. Det är obligatoriskt att skriva in sig i socialförsäkringssystemet, och en registrering gäller under hela ens yrkesliv.

Man registrerar sig bara en gång, nämligen när man börjar förvärvsarbete. När du skriver in dig får du ett inskrivningsbevis med dina personuppgifter och ditt försäkringsnummer. Numret behåller du under hela ditt yrkesliv och inom hela socialförsäkringssystemet. Du måste ta noga vara på denna handling.

+Man kan inte samtidigt vara försäkrad inom två olika system för en och samma yrkesverksamhet. När du börjar förvärvsarbete betalar du in socialförsäkringsavgifter och är därmed försäkrad. Efter inskrivningen kan det ske förändringar i ditt yrkesliv (t.ex. att du byter arbete eller är arbetslös en tid). Sådana förändringar påverkar din ställning som försäkrad. De perioder då du har ett arbete som innebär att du betalar avgifter kallas "altas". De perioder då du inte förvärvsarbetar kallas "bajas".

Att du har varit anställd och har betalat in avgifter är nästan alltid det som krävs för att du ska vara berättigad till förmåner. Det finns dock ett antal andra omständigheter som likställs med försäkringsperioder (*alta asimilada*) trots att du inte förvärvsarbetar.

Även om du inte har ett arbete som innebär att du betalar in avgifter, kan du – förutsatt att vissa villkor är uppfyllda – ha rätt till förmåner i samband med pensionering, permanent arbetsoförmåga (absolut permanent arbetsoförmåga eller gravt funktionshinder) och dödsfall samt efterlevandeförmåner (utom bidrag för begravningskostnader).

Särskilt system för offentliga tjänstemän

Detta särskilda system gäller för civila och militära offentliga tjänstemän och andra offentliganställda. Det bör observeras att vissa kategorier av offentliga tjänstemän omfattas av det allmänna socialförsäkringssystemet.

Systemet omfattar följande kategorier av personer:

- Civila karriärtjänstemän.
- Militära karriärtjänstemän.
- Tjänstemän inom rättsväsendet, den lagstiftande församlingen och andra grundlagsenliga eller statliga organ, i den mån detta föreskrivs i den tillämpliga lagstiftningen.

Organisation av det sociala skyddet

Det spanska socialförsäkringssystemet administreras av följande organ:

Den allmänna socialförsäkringskassan (*Tesorería General de la Seguridad Social, TGSS*) registrerar företag, skriver in anställda och egenföretagare, kontrollerar att de har arbete och att de betalar in socialförsäkringsavgifter, tar emot avgiftsinbetalningarna och betalar ut samtliga förmåner. Den har även hand om reservkassan för socialförsäkringar.

Det nationella socialförsäkringsinstitutet (*Instituto Nacional de la Seguridad Social, INSS*) beviljar och beräknar samtliga kontantförmåner inom alla system (utom

förmånerna inom det särskilda systemet för sjömän, icke avgiftsfinansierade ålders- och invaliditetspensioner samt arbetslöshetsförmåner) och familjeförmåner inom alla system (även det särskilda systemet för sjömän).

Socialförsäkringsinstitutet för sjömän (Instituto Social de la Marina, ISM) har två funktioner: dels att hantera sociala problem i sjöfarts- och fiskerisektorn, dels att administrera det särskilda socialförsäkringssystemet för sjömän.

Hälso- och sjukvården administreras av vårdmyndigheter som sorterar under de autonoma regionerna. Det finns dock ett nationellt institut för vårdadministration (*Instituto Nacional de Gestion Sanitaria, INGESA*) som administrerar hälso- och sjukvården i Ceuta och Melilla.

Institutet för äldrefrågor och social service (*Instituto de Mayores y Servicios Sociales, IMSERSO*) administrerar – tillsammans med de autonoma regionerna – icke avgiftsfinansierade pensioner, förmåner avsedda för äldre och funktionshindrade personer samt social service. Det har även hand om systemen för långtidsvård.

Det statliga arbetsmarknadsinstitutet (*Servicio Público de Empleo Estatal, SPEE*) administrerar och kontrollerar arbetslöshetsförmånerna. Institutet är även ansvarigt för att tillsammans med de autonoma regionerna och via arbetsförmedlingarna (*Oficinas de Empleo*) utarbeta sysselsättningsstrategier.

Det särskilda systemet för offentliga tjänstemän administreras av särskilda offentliga organ.

Överklaganden

Om du är missnöjd med ett beslut av ett socialförsäkringsorgan kan du lämna in ett klagomål till det organet. Detta måste du göra inom 30 dagar från det att du blev underrättad om beslutet. Om organet avslår ditt klagomål kan du överklaga hos domstolen för sociala och arbetsrättsliga frågor (*Juzgado de lo social*) för din bostadsort. Nästa steg är att överklaga hos högsta domstolen för den autonoma region som den förstnämnda domstolen tillhör.

Finansiering

Du är skyldig att betala in socialförsäkringsavgifter så snart du har börjat utföra ett arbete. Avgiften beräknas som en procentandel ("avgiftskvoten") av avgiftsunderlaget. Dessa avgiftsunderlag och avgiftskvoter fastställs varje år av regeringen.

I det allmänna systemet är avgiftsunderlaget ungefär lika med den anställdes reallön. Det finns dock en nedre gräns motsvarande minimilönen (SMI) plus en sjättedel vid heltidsarbete och en övre gräns motsvarande drygt fem gånger minimilönen.

För egenföretagare finns fastställda nedre och övre gränser för avgiftsunderlagen, och de måste åtminstone betala en avgift utifrån det minsta avgiftsunderlaget. De kan välja att betala sina avgifter på grundval av ett större belopp, dock högst det fastställda maxbeloppet. De kan sedan byta avgiftsunderlag och välja ett nytt inom de ovan angivna gränserna. Som egenföretagare kan du på vissa villkor också frivilligt utöka det skydd som systemet ger dig till att omfatta även skydd mot olycksfall i arbetet och yrkessjukdomar.

Egenföretagare måste själva betala in sina socialförsäkringsavgifter. Om du är anställd drar arbetsgivaren av dina avgifter från din lön och betalar in dem till den allmänna socialförsäkringskassan tillsammans med sina egenavgifter. Avgifterna för försäkringen mot olycksfall i arbetet och yrkessjukdomar betalas helt av arbetsgivaren.

Förmåner vid långtidsvård finansieras av staten, de autonoma regionerna (*Comunidades Autónomas*) i samarbete med lokala institutioner och vid behov med bidrag från förmånstagarna. Även familjeförmåner finansieras med skattemedel.

Offentliganställda betalar in avgifter till respektive försäkringskassa och avgifter för pensionsrättigheter.

Kapitel II: Hälsa- och sjukvård

Rätt till hälso- och sjukvård

Vem är försäkrad?

- Anställda som är inskrivna och anslutna till socialförsäkringen eller befinner sig i en därmed jämförelsebar situation. När det gäller dessa förmåner anses en anställd vara ansluten till socialförsäkringen även om arbetsgivaren inte har fullgjort sina skyldigheter.
- Personer som har rätt till pension och personer som får regelbundna socialförsäkringsförmåner.
- Arbetslösa personer som inte längre har rätt till arbetslöshetsunderstöd.

Även försäkrade personers familjemedlemmar får sjukförsäkring, så länge de är bosatta i Spanien, däribland (på vissa villkor):

- maka/make till den försäkrade eller en person som har levt tillsammans med den försäkrade under äktenskapsliknande former under minst ett år samt barn till sådana personer,
- anförvanter i rakt nedstigande led oavsett rättslig bördställning samt syskon till den försäkrade eller till maka/make till den försäkrade, och personer som i praktiken tagits om hand av dem, under 26 år eller med ett funktionshinder på minst 65 %,
- adoptivbarn och underåriga under familjemottagningsperioden fram till dess att adoptionsförfarandet slutförts under 26 år eller med ett funktionshinder på minst 65 %.

Separerade eller frånskilda personer samt personer vars äktenskap har ogiltigförklarats och som inte har rätt till dessa förmåner på annan väg kan ändå omfattas av sjukförsäkringen, förutsatt att den försäkrade har rätt till vårdförmåner.

Vissa kategorier av spanska utvandrare och vissa av deras familjemedlemmar kan under tillfällig vistelse i Spanien eller efter att ha återvänt ansluta sig till sjukförsäkringen, förutsatt att de inte har rätt till förmånerna på annan väg.

Hälso- och sjukvård ges även lagliga invånare med en inkomst som inte överstiger lagstadgad nivå. Detaljerade villkor avser i huvudsak hemvist och avsaknad av socialförsäkring. Om dessa villkor inte uppfylls kan man endast få akutvård vid allvarlig sjukdom eller olycka.

Försäkring beviljas inte på grundval av lönearbete av liten omfattning som inte kan ge grundläggande försörjning.

Omfattning

Hälso- och sjukvård

Det nationella hälso- och sjukvårdssystemet omfattar läkarvård i hemmet (*ayuda domiciliaria*, t.ex. för pensionerade och funktionshindrade personer), på vårdcentral

och på (offentliga eller privata) sjukhus som har avtal med *Comunidades Autónomas* eller INGESA.

Även sjukhusvård och akutvård vid akutmottagningar (med eller utan inläggning) omfattas av det nationella hälso- och sjukvårdssystemet. Om en patient inte kan flyttas med normala färdmedel bekostas även sjuktransport (ambulans) av det nationella hälso- och sjukvårdssystemet.

Det nationella hälso- och sjukvårdssystemet tillhandahåller kirurgiska proteser och ortopediska hjälpmedel samt mekaniska rullstolar till funktionshindrade. Däremot omfattar systemet varken tandproteser eller glasögon.

Rehabilitering är kostnadsfri om husläkaren bedömer att det är medicinskt motiverat. På vissa villkor är det även möjligt att få behandling på kurort.

Fartyg till sjöss har tillgång dygnet runt till sjukvårdsupplysning via radio från socialförsäkringsinstitutet för sjömän (ISM).

Speciella regler för de särskilda socialförsäkringssystemen

Enligt det särskilda socialförsäkringssystemet för sjömän gäller speciella regler för olycksfall och sjukdomar ombord eller i utländsk hamn.

Särskilda program för funktionshindrade

Det nationella hälso- och sjukvårdssystemet förser funktionshindrade personer med hälso- och sjukvård samt läkemedel. Funktionshindrade kan även få tillgång till sjukgymnastik, psykoterapi, psykologisk behandling och rådgivning, allmän utbildning och specialutbildning, arbetsterapi, hjälp att komma in på arbetsmarknaden m.m.

Funktionshindrade personer som är äldre än tre år, som har en funktionsnedsättning på minst 33 % och som inte kan använda allmänna transportmedel kan få färdbidrag eller ersättning för sina resekostnader.

Tillgång till hälso- och sjukvård

För att få hälso- och sjukvård måste du i princip visa upp ett kort som anger att du omfattas av det nationella hälso- och sjukvårdssystemet (*tarjeta de usuario del Sistema Nacional de Salud*).

Sjukvården är i allmänhet kostnadsfri, men tandvård täcks dock inte helt och hållet. Vid öppenvårdsbehandling är läkemedel kostnadsfria för vissa förmånstagare, bland annat de som erhåller icke avgiftsfinansierad pension, arbetslösa personer som inte längre har rätt till arbetslöshetsunderstöd och de som får förmåner med anledning av ett olycksfall i arbetet eller en arbetssjukdom. Övriga förmånstagare måste betala en del av kostnaden för läkemedel (mellan 10 % och 60 % av priset, beroende på förmånstagarens inkomst). Läkemedel som ges i samband med sjukhusvård är kostnadsfria.

Om du är berättigad till sjukförsäkring i egenskap av förmånstagare i förhållande till den försäkrade (normalt som maka/make) och ni inte längre bor tillsammans, kan du lämna in en ansökan om sjukförsäkringskort för dig själv och dina sammanboende barn till provinskontoret för det nationella socialförsäkringsinstitutet (INSS).

Hälso- och sjukvård ges enbart inom de autonoma regionernas nätverk av vårdinrättningar (utom i städerna Ceuta och Melilla, där vården ges genom det nationella institutet för vårdadministration, INGESA) eller på godkända vårdcentraler (*Centros médicos concertados*). Vård som ges vid andra vårdinrättningar omfattas i allmänhet inte av det nationella hälso- och sjukvårdssystemet.

Allmänläkare, barnläkare och tandläkare kan du besöka direkt. För andra specialistläkare behöver du en remiss från din allmänläkare. Inom det vårddistrikt där du bor kan du själv välja allmänläkare och barnläkare, förutsatt att läkarna inte har fler patienter än de högst får ha mot bakgrund av vårddistriktets egenskaper. Intagning på sjukhus sker på remiss från specialist, utom i akutfall.

I allmänhet kan du inte välja sjukhus. Patienten hänvisas till ett sjukhus enligt sin adress (med undantag för akutfall, då patienten kan tas in på vilket sjukhus som helst).

Kapitel III: Kontantförmåner vid sjukdom

Rätt till kontantförmåner vid sjukdom

Kontantförmån vid tillfällig arbetsoförmåga (*incapacidad temporal*) ges till personer som betalat in avgifter till socialförsäkringen och som på grund av sjukdom eller olycksfall tillfälligt måste sluta arbeta.

Särskilda villkor gäller egenföretagare inom jordbruket. De kan frivilligt teckna försäkring för kontantförmåner vid sjukdom. De kan teckna försäkring för kontantförmåner vid sjukdom när de inleder sin näringsverksamhet eller före den 1 oktober varje år.

Du blir berättigad till kontantförmåner vid sjukdom om du har betalat in avgifter för sammanlagt 180 dagar under de föregående fem åren.

Omfattning

Kontantförmån vid sjukdom

I allmänhet betalas förmåner vid tillfällig arbetsoförmåga efter en karenstid på tre dagar. Arbetsgivaren betalar sjukpenning från sjukskrivningens fjärde till femtonde dag. Därefter betalar socialförsäkringen ut kontantförmån vid sjukdom.

Förmånen betalas ut under högst 365 dagar, vilket kan förlängas med ytterligare 180 dagar om läkare intygar att tillfrisknande är sannolikt inom den förlängda perioden.

Kontantförmånen vid sjukdom uppgår till 60 % av beräkningsunderlaget (i allmänhet avgiftsunderlaget för den föregående månaden) från och med fjärde dagen efter den dag då en läkare sjukskrivit den berörde och till och med den tjugonde dagen (betalas av arbetsgivaren fram till den femtonde dagen). Därefter uppgår förmånen till 75 % av beräkningsunderlaget.

Det finns en förmån för vård av barn som lider av cancer eller andra svåra sjukdomar (*Cuidado de menores afectados por cáncer u otra enfermedad grave*), för föräldrar (inräknat adoptivföräldrar och fosterföräldrar inför adoption eller permanenta fosterföräldrar) som arbetar och som går ned i arbetstid med minst 50 % för att ta hand om ett barn som lider av dessa sjukdomar, som kräver långtidsvård på sjukhus. Endast en av föräldrarna kan beviljas förmånen.

Speciella regler för de särskilda socialförsäkringssystemen

För egenföretagare betalas förmånen vid tillfällig arbetsoförmåga ut från den fjärde sjukskrivningsdagen. Förmånens storlek är 60 % av det månatliga avgiftsunderlaget från den fjärde dagen och fram till och med den tjugonde dagen och 75 % av beräkningsunderlaget från och med den tjugoförsta dagen.

Egenföretagare får sjukpenningen utbetald direkt till sig (av INSS eller av kassan för arbetssjukdomar och olycksfall i arbetet, beroende på omständigheterna i det enskilda fallet).

Tillgång till kontantförmåner vid sjukdom

Arbetsförmågan ska styrkas genom intyg från läkare inom den offentliga hälso- och sjukvården (*Servicios Públicos de Salud*). Läkarintyget ska utfärdas efter undersökning och måste mottas av arbetsgivaren inom tre dagar.

Kapitel IV: Förmåner vid moderskap och faderskap

Rätt till förmåner vid moderskap och faderskap

Naturaförmåner

Hälso- och sjukvård (*asistencia sanitaria*) garanteras för kvinnliga arbetstagare, pensionärer, jämställda kategorier och deras familjemedlemmar (se avsnittet om hälso- och sjukvård).

Utlänningar utan förmånsrättigheter får hälso- och sjukvård under graviditet, förlossning och efter förlossning.

Föräldraledighet/förmåner

Havandeskapsförmån (*riesgo durante el embarazo*) gör det möjligt att erbjuda skydd under den period då en förvärvsarbetande gravid kvinnas anställningsavtal tillfälligt upphör att gälla på grund av att hon måste byta arbete (eller upphöra med sin egenföretagarverksamhet) därför att hennes arbetsförhållanden inverkar negativt på hennes egen eller fostrets hälsa och det saknas möjlighet för henne att byta arbete inom företaget.

Amningsförmån (*riesgo durante la lactancia*) betalas ut till förvärvsarbetande mödrar som ammar och som inte kan fortsätta med sitt tidigare arbete eftersom det medför en hälsorisk.

Moderskapspenning utbetalas till arbetstagare som är anslutna till något av socialförsäkringssystemen och som utnyttjar sin möjlighet enligt arbetslagstiftningen att ta ut ledighet i samband med barns födelse, adoption eller mottagande av fosterbarn.

För att bli berättigad till avgiftsfinansierad moderskapspenning (*subsidio por maternidad de naturaleza contributiva*) eller faderskapspenning (*subsidio por paternidad*) måste den försäkrade ha tjänat in minst

- 180 avgiftsdagar under de sju åren omedelbart före barnets födelse (eller, vid adoption eller familjehemsplacering, omedelbart före den dag då förvaltnings- eller domstolsbeslutet fattas), eller
- 360 avgiftsdagar under hela det yrkesverksamma livet.

Särskilda bestämmelser avser arbetstagare som inte har fyllt 26 år, endast vid moderskap.

Omfattning

Naturaförmåner

Gravida kvinnor får behandling under graviditeten, vid förlossningen och efter förlossningen. Du kan tas in på sjukhus inom det nationella hälso- och sjukvårdssystemet (*Sistema Nacional de Salud*) eller sjukhus som har avtal med detta system.

Föräldraledighet och föräldraförmån

Avgiftsfinansierad moderskapspenning betalas ut under 16 veckor. Denna period kan förlängas med två veckor vid flerbarnsfödelse, adoption eller placering på familjehem eller om barnet är funktionshindrat. Om båda föräldrarna arbetar kan upp till tio veckor beviljas fadern. Perioden förlängs vid för tidig födsel eller om barnet får ligga på sjukhus.

Det är även möjligt att kombinera föräldraledigheten med deltidsarbete. Ledigheten kan fördelas som den berörde vill. Vid biologiskt moderskap är det dock obligatoriskt för modern att ta ut ledighet under de första sex veckorna efter barnets födelse.

Avgiftsfinansierad faderskapspenning betalas ut under 13 dagar (20 dagar i vissa fall). Perioden kan förlängas med två dagar per barn vid flerbarnsfödelse, adoption eller placering på familjehem. Från och med den 1 januari 2013 förlängs pappaledigheten till fyra veckor.

Dagpenningen vid moderskap och faderskap betalas ut under hela den beviljade tidsperioden och uppgår till 100 % av beräkningsunderlaget. Beräkningsunderlaget fastställs genom att man delar avgiftsunderlaget från månaden före ledigheten med antalet avgiftsdagar.

Icke avgiftsfinansierad moderskapspenning (*subsídio por maternidad de naturaleza no contributiva*) betalas ut under 42 dagar (eller 56 dagar i vissa fall). Den motsvarar 100 % av IPREM (offentlig inkomstindikator, Indicador Público de Renta de Efectos Múltiples).

Beloppet för havandeskapsförmånen (*riesgo durante el embarazo*) beräknas på dagsbasis. Det utbetalas från och med den dag då förmånstagarens anställningsavtal tillfälligt upphör att gälla och under hela den tid då avtalet är tillfälligt upphävt. Beloppet är 100 % av beräkningsunderlaget, vilket är samma som för sjukdom vid olycksfall i arbetet och yrkessjukdom.

Amningsförmånen (*riesgo durante la lactancia*) uppgår till 100 % av det nämnda beräkningsunderlaget.

Tillgång till förmåner vid moderskap och faderskap

För att få hälso- och sjukvård måste du i princip visa upp ett kort som anger att du omfattas av det nationella hälso- och sjukvårdssystemet (*tarjeta de usuario del Sistema Nacional de Salud*). Om du är berättigad till sjukförsäkring i egenskap av förmånstagare i förhållande till den försäkrade (normalt som maka/make) och ni inte längre bor tillsammans, kan du lämna in en ansökan om sjukförsäkringskort för dig själv och dina sammanboende barn till provinskontoret för det nationella socialförsäkringsinstitutet (INSS) (se även [avsnittet om hälso- och sjukvård](#)).

Förmåner vid moderskap och faderskap, havandeskapsförmån och amningsförmån betalas på begäran ut direkt av INSS eller socialförsäkringsinstitutet för sjömän (ISM).

Kapitel V: Förmåner vid invaliditet

Rätt till förmåner vid invaliditet

Permanent arbetsoförmåga

Permanent arbetsoförmåga (*incapacidad permanente*) innebär att en arbetstagare, efter att ha genomgått ordinerad medicinsk behandling och officiellt ha förklarats färdigbehandlad av en läkare som utfärdat ett intyg, har fysiska men eller funktionshinder som sannolikt kommer att vara bestående och som troligen kommer att göra honom eller henne oförmögen att arbeta under resten av livet.

Personer över 65 år som uppfyller villkoren för att få ålderspension har inte rätt till förmåner vid varaktig arbetsoförmåga som beror på risker utan samband med deras yrke. Vid 65 års ålder omvandlas en förmån för permanent arbetsoförmåga automatiskt till ålderspension. Förmånerna betalas dock även fortsättningsvis ut på samma sätt.

Som varaktig arbetsoförmåga betraktas också oförmåga som kvarstår efter det att den maximala sjukpenningsperioden har förflutit. Varaktig arbetsoförmåga måste följaktligen i allmänhet följa på tillfällig arbetsoförmåga.

För egenföretagare finns ett särskilt system.

Villkor

Den berörde måste vara ansluten till ett socialförsäkringssystem eller befinna sig i en därmed jämförbar situation vid den tidpunkt då han eller hon förklaras vara oförmögen att arbeta. Detta gäller inte 1) när invaliditeten är en följd av arbetsolycksfall eller yrkessjukdom och 2) när absolut permanent arbetsoförmåga eller gravt funktionshinder är en följd av olycksfall eller sjukdom som inte har samband med arbetet men arbetstagaren har betalat in avgifter i minst 15 år, varav tre år inom en tioårsperiod närmast före den dag då arbetsoförmågan inträdde.

Det krävs ingen minsta avgiftsperiod om arbetsoförmågan beror på ett olycksfall som inte skett i arbetet, ett olycksfall i arbetet eller en yrkessjukdom. Om arbetsoförmågan beror på en sjukdom som inte är en arbetssjukdom måste arbetstagaren däremot ha betalat in socialförsäkringsavgifter under ett visst antal år som beror på hans eller hennes ålder. En försäkringstagare som inte har fyllt 31 år måste ha varit försäkrad i minst en tredjedel av perioden mellan 16 års ålder och den dag invaliditeten inträdde.

Personer som är äldre än så måste ha varit försäkrade i minst en fjärdedel av tiden mellan 20 års ålder och den dag invaliditeten inträdde, dock minst fem år. Dessutom måste en femtedel av avgiftsperioden infalla inom den tioårsperiod som föregick invaliditeten.

En funktionshindrad person utan tillräckliga medel, som aldrig har betalat socialförsäkringsavgifter eller inte har varit försäkrad tillräckligt länge för att bli berättigad till avgiftsfinansierad pension, kan vara berättigad till **icke avgiftsfinansierad invaliditetspension** om vissa villkor är uppfyllda

Grad av arbetsförmåga

Det finns fyra grader av arbetsförmåga i det allmänna socialförsäkringssystemet:

- Partiell permanent oförmåga att utföra sitt sedvanliga arbete (*incapacidad permanente parcial para la profesión habitual*), dvs. nedsättning med minst 33 % av arbetstagarens förmåga att utföra sitt sedvanliga arbete.
- Fullständig permanent oförmåga att utföra sitt sedvanliga arbete (*incapacidad permanente total para la profesión habitual*), dvs. när arbetstagaren inte längre kan utföra sitt vanliga arbete men däremot kan utföra ett annat arbete.
- Absolut permanent arbetsförmåga (*incapacidad permanente absoluta*), dvs. fullständig permanent oförmåga att utföra något arbete över huvud taget.
- Gravt funktionshinder (*gran invalidez*), dvs. om arbetstagaren behöver ständig hjälp för att klara de mest grundläggande vardagssysslor som att äta, klä på sig osv.

Omfattning

Kontantförmåner

Vid partiell permanent oförmåga att utföra sitt sedvanliga arbete består förmånen av ett engångsbelopp på 24 gånger beräkningsunderlaget för [förmånen vid tillfällig arbetsförmåga](#).

Vid fullständig permanent arbetsförmåga består förmånen av en pension på 55 % av det motsvarande beräkningsunderlaget. För personer över 55 år som har svårt att hitta arbete är beloppet 75 % av beräkningsunderlaget. Pensionen kan på förmånstagarens begäran bytas ut mot ett engångsbelopp som uppgår till 84 gånger den månatliga pensionen (minus tolv månader för varje år den sökandes ålder överstiger 54 år, dock minst tolv månader).

Vid absolut permanent oförmåga att utföra något arbete över huvud taget består förmånen av en pension på 100 % av beräkningsunderlaget.

Vid gravt funktionshinder består förmånen av en pension för absolut permanent arbetsförmåga med ett tillägg (45 % av det lägsta avgiftsunderlaget för året plus 30 % av arbetstagarens avgiftsunderlag).

Minimi- och maximipensionsbelopp är fastställda.

Rehabilitering

Läkarvård (rehabilitering), yrkesvägledning, yrkesutbildning (rehabilitering inom det egna yrket eller omskolning för annat yrke) finns tillgängligt.

Dessutom kan funktionshindrade arbetstagare kvoterats in till arbete (t.ex. 2 % av platserna i företag med fler än 50 anställda).

Företag som anställer funktionshindrade har rätt till förmåner i form av sänkta socialförsäkringsavgifter. Understöd ges i form av subventioner och skatte- eller avgiftslättnader för projekt där företag inrättar skyddade arbetsplatser för funktionshindrade arbetstagare.

Tillgång till förmåner vid invaliditet

Nämnden för bedömning av funktionshinder (EVI) bedömer permanent arbetsförmåga. En förnyad undersökning av invaliditeten kan genomföras när som helst upp till lägsta pensionsålder.

Kapitel VI: Ålderspensioner och åldersförmåner

Rätt till åldersförmåner

Avgiftsfinansierad ålderspension

Rätt till avgiftsfinansierad ålderspension (*pensión de jubilación*) har den som är inskriven i och ansluten till ett socialförsäkringssystem eller befinner sig i en därmed jämförbar situation (t.ex. är ofrivilligt arbetslös), som uppfyller åldersvillkoret (65 år), som kan styrka att han eller hon har betalat in avgifter under minst 15 år, varav två måste vara under femtonårsperioden närmast före pensioneringen, och som slutar förvärvsarbeta. Samma avgiftsperiod krävs för personer som vid pensioneringen inte är anslutna till något socialförsäkringssystem eller befinner sig i en därmed jämförbar situation.

Det finns särskilda bestämmelser för egenföretagare och för offentligt anställda.

Förtida ålderspension, delpension och flexibel pension

Den som har utfört ett särskilt tungt eller farligt arbete eller som har arbetat med gifter eller i ohälsosam miljö (t.ex. kolgruvearbetare, järnvägsanställda, flygande personal inom luftfartssektorn och sjömän) och den som har en funktionsnedsättning på minst 45 % (eller i vissa fall 65 %) och förväntat förkortad livslängd kan gå i pension före 65-årsdagen och få full pension. Antalet dagar i förtid som en person kan gå i pension beräknas genom att olika koefficienter tillämpas på arbetsperioder inom olika kategorier och specialområden.

Den som kan visa att han eller hon före 1967 har betalat in avgifter till någon av yrkeskassorna för anställda kan gå i pension vid 60 års ålder. Pensionsbeloppet reduceras då genom tillämpning av en viss koefficient.

Arbetstagare som kan visa att de har betalat in avgifter i 30 år, som är inskrivna vid arbetsförmedlingen och som ofrivilligt tvingats sluta sitt senaste arbete kan också gå i pension vid 61 år.

Arbetstagare kan få delpension (*pensión de jubilación parcial*) från 61 års ålder till dess att de uppnår den ålder då de allmänt har rätt till ålderspension, under bland annat följande förutsättningar:

- Arbetstagaren ingår ett avtal om deltidarbete med sin arbetsgivare, varvid hans eller hennes arbetstid minskas med minst 25 % och högst 75 %.
- Arbetsgivaren anställer samtidigt en arbetslös person och åtar sig att garantera åtminstone den motsvarande arbetstiden fram till den förväntade pensioneringstidpunkten för den ersatte arbetstagaren (detta krävs dock inte om delpensionären har fyllt 65 år).

Ålderspensionärer kan få flexibel pension. Detta innebär att ålderspensionen kombineras med ett avtal om deltidarbete (25–75 % av arbetsdagen), varvid pensionsbeloppet reduceras i omvänd proportion till arbetstiden.

Icke-avgiftsfinansierad ålderspension

Äldre personer som lever under knappa ekonomiska omständigheter och antingen aldrig har betalat in socialförsäkringsavgifter eller inte har gjort detta tillräckligt länge för att kunna få en avgiftsfinansierad pension kan ha rätt till en **icke avgiftsfinansierad ålderspension**.

Omfattning

Avgiftsfinansierad ålderspension

För den som har betalat in avgifter i 15 år är pensionsbeloppet 50 % av beräkningsunderlaget. Beloppet ökar med 3 procentenheter för varje ytterligare år upp till 25 år, och från och med år 26 ökar beloppet med två procentenheter för varje ytterligare år. Efter 35 års avgiftsinbetalningar är pensionsbeloppet 100 % av beräkningsunderlaget.

Beräkningsunderlaget är lika med 1/210 av personens avgiftsunderlag under de 180 månaderna närmast före pensioneringsmånaden. Avgiftsunderlagen för de 24 månaderna omedelbart före pensioneringen räknas med till nominellt värde medan resten justeras efter konsumentprisindex.

Arbetstagare över 65 år som har mer än 15 avgiftsår och fortsätter arbeta är berättigade till ytterligare två procentenheters höjning av pensionen för varje ytterligare år av arbete. Höjningen uppgår till tre procentenheter per ytterligare år om personen har tjänat in mer än 40 avgiftsår.

Det finns en fastställd minimipension (*pensión mínima*) och maximipension (t.ex. 2 522,89 euro per månad). Pensionen betalas ut 14 gånger per år.

Förtida pension

Förtida pension är en privat förmån som skiljer sig från socialförsäkringssystemets ålderspension. Förtida pension är en privat förmån som skiljer sig från socialförsäkringssystemets ålderspension. På grund av att ordet "förtida pension" har använts felaktigt har det uppstått förvirring på så sätt att man säger att personer med förtida pension är "pensionärer" i bemärkelsen "ålderspensionärer", vilket inte är korrekt.

Förtida pension kan betraktas som ett avtal mellan företaget och arbetstagaren enligt vilket arbetstagaren slutar att förvärvsarbeta och i gengäld fram till pensionsåldern garanteras ekonomiska villkor liknande dem som han eller hon tidigare åtnjöt. Att personen på detta sätt slutar förvärvsarbeta ger dock inte rätt till ålderspension. De ekonomiska villkoren garanteras genom att företaget betalar ut ersättning, genom att det statliga arbetsmarknadsinstitutet (*Servicio Público de Empleo Estatal, SPEE*) betalar ut arbetslöshetsförmåner och arbetslöshetsersättning, eller genom en kombination av dessa båda metoder. Under perioden i fråga tecknar arbetstagaren ett särskilt avtal med den allmänna socialförsäkringskassan så att han eller hon kan betala in socialförsäkringsavgifter fram till pensionsåldern.

Tillgång till åldersförmåner

Ansökan om åldersförmåner lämnas in till behörig socialförsäkringsförvaltning. Det nationella socialförsäkringsinstitutet (*Instituto Nacional de la Seguridad Social, INSS*) beviljar och beräknar avgiftsfinansierade ålderspensioner, och institutet för äldre frågor och social service (*Instituto de Mayores y Servicios Sociales, IMSERSO*) har tillsammans med de autonoma regionerna hand om pensionerna inom det icke avgiftsfinansierade systemet.

Kapitel VII: Efterlevandeförmåner

Rätt till efterlevandeförmåner

Villkor

Dödsfallsersättning och efterlevandepension ges till de efterlevande till en avliden försäkrad person under följande förutsättningar:

- Den avlidne var ansluten till ett socialförsäkringssystem eller befann sig i en därmed jämförelsebar situation och hade betalat in avgifter i 500 dagar under de fem kalenderåren omedelbart före dödsfallet. Detta gäller om dödsfallet berodde på en sjukdom som inte är en yrkessjukdom. Om dödsfallet däremot berodde på ett olycksfall i arbetet, ett olycksfall utanför arbetet eller en yrkessjukdom finns det inget krav på att ha betalat in avgifter under ett minsta antal dagar. Detta är inte heller nödvändigt för att få barnpension.
- Den avlidne var inte längre ansluten till ett socialförsäkringssystem eller befann sig inte längre i en därmed jämförelsebar situation, men hade betalat in avgifter under minst 15 år.
- Den avlidne uppbar ålderspension eller pension vid permanent arbetsförmåga genom det avgiftsfinansierade systemet.
- Den avlidne uppbar förmån vid tillfällig arbetsförmåga, havandeskapspenning, amningspenning, faderskaps- eller moderskapspenning.
- Den avlidne har försvunnit efter ett olycksfall i eller utanför arbetet under sådana omständigheter att man kan anta att han eller hon har avlidit, om man inte har fått några livstecken från den försvunne inom 90 dagar efter olycksfallet. I detta fall har de efterlevande dock inte rätt till dödsfallsersättning.

Efterlevande maka/make

Efterlevandepension ges till den som har varit gift med den avlidne och som inte har gift om sig (med vissa angivna undantag): efterlevande make/maka, separerade, skilda och personer vars äktenskap har ogiltigförklarats. I vissa fall står pensionsbeloppet i proportion till den tid som makarna levtt tillsammans.

På vissa villkor kan även en ogift partner vara berättigad till änke- eller änklingspension.

Efterlevande barn

Barnpension ges till den avlidna personens barn oavsett deras rättsliga förhållning och, under vissa omständigheter, till den efterlevande makans/makens barn, förutsatt att dessa vid tidpunkten för dödsfallet

- inte har fyllt 21 år eller är myndiga med nedsatt arbetsförmåga i en omfattning som motsvarar absolut permanent arbetsförmåga eller gravt funktionshinder,
- inte har fyllt 23 år (eller 25 år om båda föräldrarna har avlidit) och deras inkomst inte överstiger minimilönen (*salario mínimo interprofesional*).

Andra anhöriga

Förmåner i form av pension eller tillfällig ersättning kan på vissa villkor beviljas andra anhöriga (föräldrar, far- och morföräldrar, barnbarn, syskon m.fl.) om de var ekonomiskt beroende av den avlidne, inte är berättigade till allmän pension och bodde med den avlidne under minst två år närmast före dödsfallet.

Omfattning

Änke- eller änklingspension

Denna pension (*pensión de viudedad*) uppgår till 52 % av det motsvarande beräkningsunderlaget. Beräkningsunderlaget varierar beroende på om den avlidne förvärvsarbetade eller var pensionär vid sin bortgång (i det senare fallet är beräkningsunderlaget detsamma som för ålders- eller invaliditetspension) samt på dödsorsaken (arbetsrelaterad eller utan koppling till arbetet). Om förmånstagaren har försörjningsansvar och en viss inkomst kan beloppet höjas till högst 70 % av beräkningsunderlaget.

Pensionsutbetalningarna upphör om den efterlevande makan/maken gifter om sig (med vissa undantag, t.ex. om han eller hon är äldre än 61 år eller har nedsatt arbetsförmåga med mer än 65 %, och makarna har en förhållandevis låg inkomst).

Barnpension

Pensionsbeloppet (*pensión de orfandad*) för varje föräldralöst barn uppgår till 20 % av det motsvarande beräkningsunderlaget och beräknas därmed på samma sätt som änke- eller änklingspension. I brist på efterlevande maka/make adderas änke- eller änklingspensionen till barnpensionen (dvs. en ökning med 52–70 procentenheter).

Om förmånstagarna är flera bör summan av barnpensionen och änke- eller änklingspensionen i regel inte överskrida 100 % av beräkningsunderlaget (med vissa undantag). Om barnet har förlorat båda föräldrarna kan en viss höjning endast tillämpas på en av de avlidna föräldrarnas pensioner.

Barnpensionen upphör när barnet uppnår en viss ålder. Det kan också hända att den arbetsförmåga som gav rätt till förmånen upphör, eller att förmånstagaren blir adopterad eller gifter sig (varvid rätten kvarstår för personer med absolut permanent arbetsförmåga eller gravt funktionshinder). Pensionsutbetalningarna upphör om förmånstagaren avlider eller om en arbetstagare som hade försvunnit och som man antog hade avlidit efter en olycka visar sig vara vid liv.

Livräntor och tillfälliga bidrag till andra anhöriga

En pension kan på vissa villkor även beviljas andra anhöriga (*pensión en favor de familiares*). Den uppgår till 20 % av beräkningsunderlaget.

Liknande regler gäller det tillfälliga bidraget för anhöriga (*subsídio temporal en favor de familiares*), som betalas ut under högst tolv månader.

Summan av efterlevandeförmånerna får inte överstiga 100 % av beräkningsunderlaget (med vissa undantag).

Dödsfallsersättning

Dödsfallsersättningen (*auxilio por defunción*) betalas alltid ut oavsett dödsorsak.

Syftet med dödsfallsersättningen, som uppgår till 45,10 euro, är att täcka en del av begravningskostnaderna. Detta är socialförsäkringssystemets enda förmån med detta syfte.

Tillgång till efterlevandeförmåner

Ansökan om efterlevandepensioner och efterlevandeförmåner lämnas in till behörig socialförsäkringsförvaltning. Det nationella socialförsäkringsinstitutet (*Instituto Nacional de la Seguridad Social, INSS*) beviljar sådana förmåner.

Kapitel VIII: Förmåner vid arbetsskada

Rätt till förmåner vid arbetsskada

Det spanska socialförsäkringssystemet har inget särskilt system för arbetsolycksfall och yrkessjukdomar. Den berörde får dock vissa förmåner utöver de ovannämnda förmånerna.

Som arbetsolycksfall räknas fysiska skador som arbetstagare ådrar sig i eller till följd av arbetet liksom sjukdomar som inte kan betraktas som yrkessjukdomar eftersom de inte finns med på den officiella listan över yrkessjukdomar men som ändå beror på deras arbetsuppgifter. Som olycksfall i arbetet betraktas också olycksfall som inträffar på vägen till eller från arbetet.

Yrkessjukdomar är de sjukdomar som finns med på en officiell lista över yrkessjukdomar och som står i samband med sådan verksamhet som kan ge upphov till sådana sjukdomar.

Omfattning

Hälso- och sjukvård

Vårdförmåner beviljas i stort sett enligt de regler som beskrivs i [avsnittet om hälso- och sjukvård](#). Vårdens omfattning är dock alltid den största möjliga. Det krävs i regel inga egenavgifter. I vården ingår kostnadsfria läkemedel i vissa fall samt alla förmåner med anknytning till rehabiliteringsprogram. Vissa institutioner är specialiserade på behandling och rehabilitering av personer som har drabbats av arbetsolycksfall eller yrkessjukdom.

Kontantförmåner

Om en anställd drabbas av arbetsoförmåga i samband med ett olycksfall i arbetet eller en yrkessjukdom anses han eller hon alltid ha betalat in sina socialförsäkringsavgifter, och beroende på omständigheterna i det enskilda fallet är det socialförsäkringen eller arbetsgivaren som betalar förmånerna. Det krävs ingen tidigare försäkringsperiod.

I allmänhet utbetalas förmåner vid tillfällig arbetsoförmåga efter en karenstid på tre dagar. Detta gäller inte om den tillfälliga arbetsoförmågan är arbetsrelaterad.

Vid arbetsolycksfall och yrkessjukdomar utbetalas förmånerna från och med dagen efter den dag då en läkare sjukskrivit förmånstagaren. Detta gäller även frivilligt försäkrade egenföretagare. Förmånen uppgår till 75 % av beräkningsunderlaget.

Vid tillfällig arbetsoförmåga på grund av arbetsolycksfall eller yrkessjukdom betalas ersättning ut enligt de regler som beskrivits i [avsnittet om kontantförmåner vid sjukdom](#).

När det gäller förmåner vid permanent arbetsoförmåga hänvisas till [avsnittet om invaliditet](#).

Dessutom kan en engångsersättning beviljas. En fysisk skada, lemlästning eller deformitet av varaktig karaktär som har uppkommit till följd av ett arbetsolycksfall eller en yrkessjukdom och som – utan att medföra permanent arbetsoförmåga (*lesiones permanentes no invalidantes*) – inverkar menligt på den anställdes fysiska prestationsförmåga ger rätt till ett engångsbelopp. Skadan måste dock finnas med på en officiell lista.

Särskild engångsersättning

Om ett olycksfall i arbetet eller en yrkessjukdom leder till att en försäkrad avlider, ges en engångsersättning utöver de allmänna förmåner som beskrivs i [avsnittet om efterlevande](#).

Den efterlevande makan/maken eller i förekommande fall partner eller före detta makan/maken får ett belopp som är lika med sex gånger det motsvarande beräkningsunderlaget. Varje barn som blivit föräldralöst får ett belopp motsvarande beräkningsunderlaget för en månad. Om det inte finns någon efterlevande maka/make, partner eller före detta maka/make får barnen dela på beloppet. Om det inte finns vare sig en efterlevande maka/make eller några föräldralösa barn som har rätt att få förmåner med anledning av dödsfallet, får den avlidnes föräldrar – om den avlidne hade försörjningsansvar för dem – ett belopp motsvarande tolv gånger det månatliga beräkningsunderlaget om de båda är i livet och nio gånger detta underlag om bara en av dem lever.

Försumlighet från arbetsgivarens sida

Alla förmåner som ges vid arbetsolycksfall eller yrkessjukdom höjs med 30–50 % om olycksfallet eller sjukdomen beror på att arbetsgivaren har underlåtit att fullgöra sina skyldigheter i fråga om hälsa och säkerhet på arbetsplatsen.

Förmåner som har samband med arbetsolycksfall eller yrkessjukdom beviljas även om arbetsgivaren har underlåtit att fullgöra sina skyldigheter gentemot arbetstagaren i fråga om försäkring.

Tillgång till förmåner vid arbetsskada

Förmånstagaren kan själv välja läkare, men inte sjukhus.

Ansökan om kontantförmåner ska lämnas in till behörig socialförsäkringsförvaltning (normalt [det nationella socialförsäkringsinstitutet, INSS](#)).

Kapitel IX: Familjeförmåner

Rätt till familjeförmåner

Den som arbetar och/eller bor i Spanien kan ha rätt till familjeförmåner för varje barn under 18 år – eller äldre, om barnet har ett funktionshinder på minst 65 % – som han eller hon har försörjningsansvar för, och för underåriga som varaktigt eller inför adoption tagits emot i familjen. Om båda föräldrarna är avlidna eller har övergivit sina barn utbetalas bidraget till barnen.

Familjeförmåner beviljas inte om familjens inkomst överstiger en viss gräns (dvs. 11 376,66 euro, vilket höjs till 17 122,59 euro för familjer med försörjningsansvar för tre barn och med ytterligare 2 773,39 euro för varje ytterligare barn), såvida inte något barn har ett funktionshinder.

Omfattning

Förmåner till barn (*prestaciones por hijo a cargo*) betalas ut tolv gånger om året. Beloppet varierar beroende på ålder och på om barnet är funktionshindrat. Det högsta beloppet (536,60 euro) betalas exempelvis ut för barn över 18 år som är arbetsoförmögna till minst 75 %.

När det gäller socialförsäkringsförmåner i fråga om moderskap, faderskap, permanent arbetsoförmåga, ålderspension, dödsfall och efterlevandeförmån, betraktas viss ledighet med bibehållen tjänst som tid under vilken den berörde har betalat in avgifter. Detta gäller de första två årens lagstadgade ledighet (*excedencia por cuidado de hijo*) för anställda i syfte att ta hand om varje barn, biologiskt eller adopterat, eller ett barn som tagits emot i familjen, eller det första året av ledighet i syfte att ta hand om en släkting (*excedencia por cuidado de familiares*) i första eller andra led (även genom giftermål) som på grund av ålder, olycksfall, sjukdom eller funktionshinder inte kan försörja sig själv och inte förvärvsarbetar.

Om syftet med ledigheten är att ta hand om en underårig och den familjeenhet som den underårige tillhör är att betrakta som en barnrik familj i den allmänna kategorin, betraktas 30 månader av ledigheten som tid under vilken den berörde har betalat in avgifter enligt det föregående stycket. Om den barnrika familjen tillhör en särskild kategori är denna period 36 månader.

Engångsförmåner betalas även ut vid flerbarnsfödelse eller adoption av flera barn och till barnrika familjer, ensamstående föräldrar och funktionshindrade mödrar.

Tillgång till familjeförmåner

Ansökan om familjeförmåner ska lämnas in till behörig socialförsäkringsförvaltning. Det nationella socialförsäkringsinstitutet (*Instituto Nacional de la Seguridad Social, INSS*) beviljar samtliga familjeförmåner inom alla system, inbegripet det särskilda systemet för sjömän.

Kapitel X: Arbetslöshet

Rätt till arbetslöshetsförmåner

Den som är arbetslös, men som kan och vill arbeta, eller som har blivit uppsagd på grund av övertalighet eller vars arbetstid (och den motsvarande lönen) har reducerats med minst 10 % (högst 70 %) som en följd av nedskärningar, är berättigad till arbetslöshetsförmåner. Det kan röra sig om heltids- eller deltidsarbetslöshet. Förmånerna är av två slag: avgiftsfinansierade förmåner och särskilda stödförmåner.

Arbetslöshetsförmån

Arbetslöshetsförmån beviljas om följande villkor är uppfyllda:

- Den berörde är inskriven i och ansluten till ett socialförsäkringssystem som täcker denna risk, eller befinner sig i en därmed jämförlig situation.
- Den berörde är rättsligt sett arbetslös, söker aktivt arbete och är beredd att acceptera en lämplig tjänst.
- Den berörde har betalat in avgifter i minst 360 dagar under de sex åren närmast innan han eller hon blev arbetslös eller innan skyldigheten att betala in avgifter upphörde.
- Den berörde är mellan 16 och 65 år, utom om han eller hon inte uppfyller villkoren för att få ålderspension.
- Det finns inget skäl som gör att den berörde inte har rätt att kombinera inkomster av olika slag.

Arbetslöshetsunderstöd

Arbetslöshetsunderstöd ges i form av arbetslöshetsbidrag och integrationsstöd.

Det särskilda arbetslöshetsbidraget kan utbetalas som stöd till personer som inte har rätt till avgiftsfinansierad arbetslöshetsförmån eftersom de inte har betalat in avgifter tillräckligt länge samt till personer som har fått avgiftsfinansierad arbetslöshetsförmån men fortfarande saknar arbete när den period då de har rätt till sådan förmån löper ut. De icke avgiftsfinansierade förmånerna utbetalas enbart till arbetssökande vars disponibla inkomst är mindre än 75 % av minimilönen på månadsbasis (*salario mínimo interprofesional*), som har varit inskrivna vid en arbetsförmedling under en månad och som inte har tackat nej till ett erbjudande om ett lämpligt arbete eller en yrkesutbildning från SPEE.

Det finns även andra villkor som förmånstagaren måste uppfylla, bl.a. något av följande:

- Han eller hon har inte längre rätt till avgiftsfinansierad ersättning och har försörjningsansvar för anhöriga.
- Han eller hon är över 45 år och har fått avgiftsfinansierad ersättning under minst 24 månader men har inte försörjningsansvar för anhöriga.
- Han eller hon är över 52 år och uppfyller samtliga villkor för att gå i pension utom åldersvillkoret.
- Han eller hon har betalat in avgifter under minst tre månader (med familjeansvar) eller minst sex månader (utan familjeansvar) men mindre än tolv månader; han

eller hon är en utvandrare som återvänder från ett land med vilket det saknas avtal om skydd mot effekterna av arbetslöshet; han eller hon har kommit ut efter avtjänat fängelsestraff. I alla tre fallen gäller att han eller hon inte får ha rätt till avgiftsfinansierad arbetslöshetsförmån.

Integrationsstöd kan ges långtidsarbetslösa över 45 år (men under 65 år). Det kan även exempelvis beviljas utvandrare över 45 år som återvänder från utlandet efter att ha arbetat utomlands i minst sex månader, funktionshindrade och personer som drabbats av könsrelaterat våld eller våld i hemmet.

Omfattning

Arbetslöshetsförmån

Storleken på arbetslöshetsförmånen (*prestación por desempleo*) varierar beroende på antalet personer man försörjer, inom ramen för vissa minimi- och maximigränser. Vid total arbetslöshet uppgår förmånen till 70 % av beräkningsunderlaget under de första 180 dagarna och 60 % av beräkningsunderlaget under resten av den tid som förmånen utbetalas. Beräkningsunderlaget är lika med genomsnittet av avgiftsunderlagen under de senaste sex månaderna. Det finns en nedre och en övre gräns för beloppet.

Vid deltidsarbetslöshet minskar ersättningen proportionellt.

Den som har rätt till arbetslöshetsersättning har även rätt till sjukvård. När det gäller övriga socialförsäkringsförmåner betraktas den period under vilken en person får arbetslöshetsersättning som en period under vilken han eller hon har betalat in avgifter.

Hur länge arbetslöshetsförmånen betalas ut beror på hur länge personen har betalat socialförsäkringsavgifter under de föregående sex åren. Om avgifter har betalats under minst 360 dagar kan arbetslöshetsförmånen uppbäras i upp till fyra månader. Om avgifter har betalats under minst 2 160 dagar kan arbetslöshetsförmånen uppbäras i upp till två år.

Arbetslöshetsunderstöd

Det särskilda arbetslöshetsbidraget (*subsídio por desempleo*) betalas normalt ut under sex månader, vilket kan förlängas i sexmånadersperioder upp till sammanlagt 18 månader (ytterligare förlängningar är möjliga i särskilda fall). En arbetslös löntagare som är över 52 år och uppfyller de lagstadgade villkoren får ersättning tills han eller hon kan gå i pension.

I allmänhet motsvarar det icke avgiftsfinansierade arbetslöshetsbidraget 80 % av den offentliga inkomstindikatorn (*Indicador Público de Renta de Efectos Múltiples, IPREM*). Långtidsarbetslösa över 45 år, som inte längre är berättigade till den avgiftsfinansierade tvååriga ersättningen, kan beviljas ett särskilt sexmånadersbidrag som varierar mellan 80 och 133 % av IPREM beroende på antalet försörjda familjemedlemmar.

Förmånstagarna har även rätt till sjukvård.

Integrationsstöd

Integrationsstödet (*Renta Activa de Inserción, RAI*) uppgår till 80 % av gällande IPREM. IPREM uppgår till 17,75 euro per dag eller 532,51 euro per månad eller 6 390,13 euro per år.

Integrationsstödet utbetalas i högst elva månader.

Tillgång till arbetslöshetsförmåner

Alla arbetslöshetsförmåner handläggs, utbetalas och kontrolleras av [det statliga arbetsmarknadsinstitutet](#) (*Servicio Público de Empleo Estatal, INEM*) utom för de arbetstagare som är inskrivna i det särskilda systemet för sjömän, där förmånerna handläggs av [socialförsäkringsinstitutet för sjömän](#) (*Instituto Social de la Marina, ISM*).

Kapitel XI: Minimiresurser

Rätt till förmåner som rör minimiresurser

Skattefinansierade och behovsprövade icke avgiftsfinansierade förmåner beviljas personer som befinner sig i en ekonomisk nödsituation. Förmånerna är inte skönmässiga, och beloppen varierar beroende på olika faktorer.

Det finns inget allmänt icke avgiftsfinansierat system för socialt bistånd. Ett särskilt icke avgiftsfinansierat minimibelopp beviljas dock vissa kategorier av personer som befinner sig i en ekonomisk nödsituation.

De särskilda villkoren för icke avgiftsfinansierad invaliditetspension är följande:

- Ålder: minst 18 och högst 65 år.
- Hemvist: bo på spanskt territorium och ha gjort detta under fem år, varav två år i rad omedelbart före ansökan.
- Funktionshinder eller kronisk sjukdom som motsvarar en arbetsoförmåga på minst 65 %.
- Utan tillräcklig annan inkomst.

De särskilda villkoren för icke avgiftsfinansierad ålderspension är följande:

- Ålder: 65 år eller mer.
- Hemvist: bo på spanskt territorium och ha gjort detta under tio år mellan sin sextonårsdag och dagen för pensionering; av de tio åren måste två år vara i följd omedelbart före dagen för ansökan.
- Utan tillräcklig annan inkomst.

Arbetslösa som är lagligt bosatta i Spanien kan vara berättigade till arbetslöshetsunderstöd i form av [arbetslöshetsbidrag och integrationsstöd](#).

Ett särskilt ekonomiskt understöd kan beviljas spanska medborgare som bor utomlands och dem som återvänder till Spanien. För att vara förmånsberättigad måste den spanska medborgaren vara i behov av stöd till utgifter som inte täcks av socialförsäkringssystemet i bosättningslandet. De måste vara äldre än 65 år för att vara berättigade till åldersförmåner och 16–65 år för att vara berättigade till förmåner vid invaliditet. Personer över 65 år som återvänder till Spanien kan vara förmånsberättigade om de är spanska medborgare, födda i Spanien och i behov av stöd till utgifter som inte täcks av socialförsäkringssystemet i det tidigare bosättningslandet, eller om de har spanskt ursprung och har bott i Spanien under åtta år före ansökan och var spanska medborgare under denna period.

Omfattning

Icke avgiftsfinansierad invaliditetspension

Alla funktionshindrade invånare som är i behov av stöd kan beviljas icke avgiftsfinansierad invaliditetspension (*pensión de invalidez no contributiva*), kostnadsfri sjukvård (inklusive läkemedel) och kompletterande social service även om de inte har

betalat in avgifter eller inte har gjort detta tillräckligt länge för att ha rätt till en avgiftsfinansierad pension.

En persons medel är otillräckliga om de arbets- och kapitalinkomster som han eller hon förfogar över, understiger 5 007,80 euro per år. Beloppet justeras beroende på hushållets storlek (det höjs om fler familjemedlemmar bor tillsammans). Ett hushåll (ekonomisk enhet) föreligger då förmånstagaren bor med släktingar i första eller andra led (även genom giftermål), oavsett om de är förmånstagare eller inte.

Pensionen fastställs på årsbasis (357,70 euro per månad; 14 utbetalningar, dvs. 5 007,80 euro per år).

Om det finns mer än en förmånstagare i den ekonomiska enheten fastställs beloppet för var och en genom att med antalet förmånstagare dela pensionssumman plus 70 % av pensionen multiplicerat med antalet förmånstagare minus en.

Förmånstagarens årsinkomst får inte överstiga den icke avgiftsfinansierade pensionens årsbelopp med mer än 25 %. Om detta är fallet ska den icke avgiftsfinansierade pensionen minska i motsvarande grad. Pensionen får dock inte understiga en fjärdedel av det fullständiga pensionsbeloppet (dvs. 1 251,95 euro per år).

Om invaliditetsgraden är minst 75 % och personen behöver hjälp av andra för att klara grundläggande vardagssysslor utökas pensionen med 50 % av pensionsbeloppet.

Icke avgiftsfinansierad ålderspension

Alla pensionärer som är i behov av stöd kan beviljas kontantförmåner, kostnadsfri sjukvård (inklusive läkemedel) och kompletterande social service även om de inte har betalat in avgifter eller inte har gjort detta tillräckligt länge för att ha rätt till en avgiftsfinansierad pension.

Reglerna för beräkning av icke avgiftsfinansierad invaliditetspension gäller även icke avgiftsfinansierad ålderspension (*pensión de jubilación no contributiva*).

Arbetslöshetsunderstöd

Beräkningen av arbetslöshetsbidrag och integrationsstöd beskrivs i [avsnittet om arbetslöshet](#).

Ekonomiskt understöd till spanska medborgare som bor utomlands eller återvänder från utlandet

Det ekonomiska understödet till spanska medborgare som bor utomlands eller återvänder från utlandet (*prestación por razón de necesidad a favor de los españoles residentes en el exterior y retornados*) beräknas på två sätt. För spanska medborgare som bor utomlands fastställs stödet årligen av det allmänna emigrationskontoret (*Dirección General de Emigración*). Personer som återvänder från utlandet har rätt till ett belopp som motsvarar den icke avgiftsfinansierade ålderspensionen. Detta belopp betalas ut tolv gånger om året i stället för 14 gånger om året.

Bostadsbidrag

Bostadsbidragets syfte är att täcka en del av hyreskostnaden om förmånstagaren bland annat uppfyller följande villkor:

- Berättigad till en icke avgiftsfinansierad ålders- eller invaliditetspension.
- Inte bostadsägare.
- Inte släkting med bostadsägaren i upp till tredje led.

Bostadsbidraget uppgår till 525 euro per år.

Socialvård

Det spanska socialförsäkringssystemet administrerar följande typer av social service: platser på äldreboende, hjälp i hemmet, rekreations- och kurortsvistelser, dagcenter och hem för pensionärer, hem för psykiskt och fysiskt funktionshindrade samt hälso- och sjukvård (behandling och rehabilitering).

Sjömän som på grund av sitt arbete tillfälligt vistas i spanska hamnstäder har tillgång till särskilda sociala tjänster, information och ekonomiskt stöd inom ramen för nätverket av "sjömanshus" (*Casas del Mar*) i de främsta hamnstäderna.

Tillgång till förmåner som rör minimiresurser

Icke avgiftsfinansierad invaliditets- och ålderspension handläggs på regional nivå, medan arbetslöshetsunderstöd och ekonomiskt understöd till spanska medborgare som bor utomlands eller återvänder från utlandet handläggs centralt.

Icke avgiftsfinansierade pensioner godkänns av de autonoma regioner (*Comunidades Autónomas*) som har övertagit uppgifterna som tillhör [institutet för äldre personer och social service](#) (*Instituto de Mayores y Servicios Sociales, IMSERSO*).

Personer som uppbär dessa pensioner måste inom 30 dagar anmäla förändringar i sin situation som kan påverka rätten till pensionen eller pensionens storlek. De ska under årets första kvartal lämna in en inkomstdeklaration för hushållet som avser föregående år. Dessa uppgifter kan kontrolleras med skattemyndigheten.

Ansökan om arbetslöshetsunderstöd ska lämnas in till det statliga arbetsmarknadsinstitutet (*Servicio Público de Empleo Estatal, SPEE*). Ansökan om ekonomiskt understöd till spanska medborgare som bor utomlands eller återvänder från utlandet lämnas in till det allmänna emigrationskontoret (*Dirección General de Emigración*).

Frågor om bestämda sociala förmåner ska riktas till IMSERSO och när det gäller sjömän till socialförsäkringsinstitutet för sjömän (*Instituto Social de la Marina, ISM*).

I allmänhet sker obligatorisk inkassering av förmåner från förmånstagaren vid fel, bedrägeri eller om myndigheterna inte underrättas om ändrade förhållanden.

Kapitel XII: Långtidsvård

Rätt till långtidsvård

En person som saknar eller förlorar sin fysiska, psykiska, intellektuella eller sensoriska självständighet på grund av ålder, sjukdom eller oförmåga och behöver hjälp av en annan person för att klara grundläggande vardagssysslor (eller när det gäller personer med psykiskt funktionshinder eller sjukdom, andra former av stöd för deras personliga självständighet) kan vara berättigade till långtidsvårdsförmåner.

Förmånerna beviljas spanska medborgare som har bott lagligen i Spanien i minst fem år, av vilka två år omedelbart ska ha föregått ansökningsdagen. Även spanska utvandrare som återvänder från utlandet kan ha rätt till långtidsvårdsförmåner. Även spanska utvandrare som återvänder från utlandet kan ha rätt till långtidsvårdsförmåner.

Förmånerna beviljas på villkor av att inkomsterna och de personliga tillgångarna inte överstiger en viss nivå. Ett annat villkor är att personen minst en gång om dagen behöver hjälp med grundläggande vardagssysslor.

Det finns tre grader av omvårdnadsbehov (*grados de dependencia*):

- Första graden: måttligt omvårdnadsbehov (minst en gång om dagen).
- Andra graden: stort omvårdnadsbehov (mer än två gånger om dagen).
- Tredje graden: ständigt omvårdnadsbehov.

Varje grad består av två nivåer.

Det finns inga krav på ålder, men särskilda bestämmelser gäller barn som inte har fyllt tre år.

Omfattning

Antingen naturaförmåner eller kontantförmåner kan beviljas. Förmånstagaren kan dock inte välja förmånsform. Dessutom är kombinerad ackumulering av kontantförmåner med naturaförmåner inte tillåten. Kontantförmåner beviljas endast när naturaförmåner inte kan ges (t.ex. på grund av kapacitetsbrist).

Naturaförmåner

Naturaförmånerna omfattar olika former av hjälp i personens hem. Förmånstagaren kan även vara berättigad till telefonhjälp och förebyggande åtgärder.

Vistelse på dag- och övernattningscenter är en form av deltidsvård på vårdhem. Vårdens varaktighet och typ beror på förmånstagarens individuella behov.

Långtidsvård på vårdhem ges i särskilda institutioner, främst äldreboende och center för funktionshindrade.

Förmånstagaren kan bli tvungen att betala en del av kostnaden, men egenavgiften beror på vårdens typ och kostnad samt på förmånstagarens personliga ekonomiska situation.

Kontantförmåner

Kontantförmånernas belopp vid långtidsvård är lagstadgade och varierar beroende på omvårdnadsbehovet. Det månatliga maximibeloppet är 833,96 euro (2011).

Kontantförmånen minskas med beloppet av andra beviljade offentliga förmåner med liknande karaktär och syfte. Kontantförmåner vid långtidsvård går framför allt inte att kombinera med följande förmåner: avgiftsfinansierat tilläggsbelopp vid gravt funktionshinder, icke avgiftsfinansierat tilläggsbelopp för funktionshindrat barn äldre än 18 år med en funktionsnedsättning på minst 75 %, som behöver personlig assistent, bidrag (t.ex. i anslutning till en icke avgiftsfinansierad invaliditetspension) för personlig assistent.

Tillgång till långtidsvård

De autonoma regionerna (*Comunidades Autónomas*) har en nämnd som består av yrkesverksamma inom hälso- och sjukvård samt socialtjänst, vilka bedömer omvårdnadsbehovet enligt Världshälsoorganisationens klassifikation av funktionstillstånd och funktionshinder och hälsa. Bedömningen kan upprepas med jämna mellanrum.

Vården kan ges av professionella leverantörer, dvs. offentliga, privata eller halvoffentliga institutioner och leverantörer av sjukvård i hemmet. Släktingar och närstående till förmånstagaren kan fungera som informella vårdgivare.

Kontantförmåner ges till förmånstagaren, som betalar den informella vårdgivaren. Den senare omfattas obligatoriskt av socialförsäkringssystemet.

Bilaga : Institutioners adresser och telefonnummer samt användbara webbplatser

Ytterligare information om villkor och enskilda socialförsäkringsförmåner i Spanien kan erhållas från de offentliga institutionerna inom socialförsäkringssystemet.

För socialförsäkringsfrågor som rör fler än ett EU-land kan du leta upp en kontaktinstitution i Europeiska kommissionens institutionsförteckning: <http://ec.europa.eu/social-security-directory>.

Frågor om hur förmånerna påverkas om man är försäkrad i två eller flera medlemsstater bör riktas till:

Ministeriet för sysselsättning och social säkerhet

Ministerio de Empleo y Seguridad Social
Agustín de Bethencourt, 4
28071 Madrid
Tfn: +34 91 3630000
Fax: +34 91 5332996
E-post: informacionmtin@meyss.es
<http://www.mtin.es>, <http://www.meyss.es>

Ministeriet för hälso- och sjukvård, socialtjänst och jämställdhet

Ministerio de Sanidad, Servicios Sociales e Igualdad
Paseo del Prado, 18-20
28071 Madrid
Tfn: +34 91 596 10 00
Fax: +34 91 596 44 80
E-post: oiac@msssi.es
<http://www.msssi.es>

Allmänna socialförsäkringskassan

Tesorería General de la Seguridad Social
Plaza de los Astros, 5 y 7
28007 Madrid
Tfn: +34915038000
Fax: +3491 503841 +3491 5038412
<http://www.seg-social.es>

Nationella socialförsäkringsinstitutionen

Instituto Nacional de la Seguridad Social
c/ Padre Damián, 4
28036 Madrid
Tfn: 34915688300
Fax: 34915640484
<http://www.seg-social.es>

Nationella institutet för vårdadministration

Instituto Nacional de Gestión Sanitaria
c/ Alcalá, 56
28071 Madrid
Tfn: +34 91 3380365
Fax: +34 91 3380853
E-post: informacioningesa@ingesa.mssi.es
<http://www.ingesa.mssi.es>

Institutet för äldrefrågor och social service

Instituto de Mayores y Servicios Sociales
Avda. de la Ilustración s/n con vta. A Ginzo de Limia, 58
28029 Madrid
Tfn: + 34 901 109 899
Fax: +34 91 7033981
E-post: buzon@imserso.es
<http://www.imserso.es>
<http://www.dependencia.imserso.es>

Statliga arbetsmarknadsinstitutet

Servicio Público de Empleo Estatal
c/ Condesa de Venadito, 9
28027 Madrid
Tfn: +34 91 5859888
Fax: +34 91 4080017
E-post: inem@inem.es
<http://www.sepe.es>

Socialförsäkringsinstitutet för sjömän

Instituto Social de la Marina
C/ Genova, 24
28004 Madrid
Tfn: +34917006600
Fax: +34 91 7006716
<http://www.seg-social.es>